

Danmark kan udlæg dog ikke fordres i fast ejendom, men da der i Grønland måske ikke vil være nogen acceptabel køber, har man valgt tillige at lade udlægsretten omfatte hus i Grønland, medens der med ejendom uden for Grønland skal forholdes som efter den danske regel.

Da det i Grønland måske visse steder kan være vanskeligt at realisere ejendelene på fordelagtig måde, foreslår ministeriet en regel, der ikke kendes i dansk ret. Herefter kan en vis gruppe af ejendele, der er nødvendige for den daglige livsførelse eller erhvervsudøvelse — hus, fartøj, erhvervs- og arbejdsredskaber — udtages af enhver af arvingerne, selv om værdien overstiger hans lod, mod vederlag til de andre arvinger.

Reglen skal først og fremmest tilgodese hensynet til sådanne arvinger, som enten i forvejen har været medbrugere af genstandene eller i modsætning til andre af arvingerne ikke er forsynet med ejendele af den pågældende art. For eksempel en ganske ung mand, der skal til at påbegynde erhverv. Ministeriet anser det for nødvendigt at sikre skifterettens indflydelse på, hvem af flere interesserede arvinger, der får udlæg i ejendele af denne art. Man har derfor forslået den i stk. 2, pkt. 1, optagne regel, der i øvrigt ikke afviger så meget fra den i Grønland gældende ordning, jfr. retsplejeordeningens § 6, sidste stk.

Kapitel 4.

Små boer.

Kapitlet handler om boer af ringe værdi, og bestemmelserne tilsigter at gøre behandlingen af mindre boer så let som mulig, således at man stort set kan følge hidtidig skik og brug.

Man søger at tilgodese for det første samme formål som tilsvarende bestemmelser i Danmark, det vil sige dels visse nemhedshensyn, når der efterlades for lidt til, at skifte kan betale sig, dels under meget fattige forhold til en vis grad at tilgodese en enkelt nærstående frem for en kreds af arvinger, der intet ville have ud af et skifte. Men dernæst må reglerne også ses på den baggrund, at der endnu mange steder i Grønland hersker en ret primitiv naturaløkonomi.

En del af kapitlets regler har således til formål at gøre det muligt, at indførelsen af moderne retsregler ikke kommer til at betyde et for radikalt brud med det tilvante.

Til § 35.

Reglen hviler på grønlandsk praksis. Ifølge instruks til kommunerådene kunne disse slutte boer,

hvor afdøde intet efterlod sig af værdi, uden registrering af nogen art, og der indsendtes så blot meddelelse om dødsfaldet til skifteudvalget. Ifølge en optælling foretaget af juridisk ekspedition blev i årene 1938-48 ca. 75 pct. af boerne sluttet på denne måde. Reglen svarer til den danske skiftelovs § 10, der giver hjemmel til at udlevere boer, der kun indeholder ubetydelige værdier, til de pårørende, der påtager sig rimelige udgifter ved begravelsen. Da en begravelse i Grønland ikke nødvendigvis er forbundet med udgifter, har man ikke villet bruge udtrykket begravelsesomkostninger, der ikke vil udgøre nogen målestok.

Det konkrete skøn over boets værdi og over, hvem det bør udleveres til, skal udøves af kredsdommeren, der dog normalt vil følge kommunefogedens forslag.

Som den eller de nærmeste kan såvel arvinger som andre nærstående komme i betragtning. Har afdøde fremsat særlige ønsker med hensyn til efterladenskaberne, vil dette kunne tjene som vejledning.

Bestemmelsen anvendes for tiden i praksis i godt 60 pct. af boerne, nemlig i boer under 200 kr.s værdi, der alene omfatter husgeråd af meget ringe værdi, gangklæder og lignende.

Til § 36.

Reglen svarer til den danske skiftelovs § 62 a, stk. 2. Den betyder et brud på delingsnormerne, idet ægtefællen får ret til forlods for det egentlige skifte og uden vederlag til andre arvinger at udtage visse ting.

Reglen tilsigter under fattige forhold at sikre den efterladte ægtefælle en nødtørføtig eksistens. En sådan regel er som følge af de økonomiske forhold endnu mere påkrævet i Grønland end i Danmark.

Formuleringen adskiller sig i to henseender fra den danske lov:

- 1) Medens den danske lov kræver, at boet skal være af ringe værdi, siger forslaget: „Hvis boets værdi og beskaffenhed gør det rimeligt“. Heri ligger på den ene side, at — selv om boet må betragtes som ringe — er det muligt, at der må deles for ikke at gøre uret mod de andre arvinger. Selv om boet på den anden side ikke skulle være helt ringe, kan skifteretten ud fra en samlet vurdering af den efterlevende ægtefælles muligheder for at præstere en udbetaling til de øvrige arvinger skønne over, om betingelserne for at anvende denne regel er til stede.
- 2) En udvidelse ligger også deri, at ægtefællen kan udtage hus. For så vidt forfølger reglen samme